

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

№ 3.

Mars 1861.

20 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 4: 9–17.

Apostelen har nu med Abrahams exempel och Davids ord (v. 1–8) bekräftat den stora hufvudsanningen, att mennislan warde salig endast genom en tillräknad rättfärdighet, och att Gud tillräknar henne rättfärdigheten då, när hon blott, såsom Abraham, med tron omfattar Hans löftesord om Sonen. Men som detta war att göra all mennislans förtjenst till intet och Guds fria nåd till allt, och ingenting är mera stridande mot vår natur, hvilken kröker sig åt alla sidor, för att dock finna något hos mennislan, hvorpå en sådan nåd kunde grunda sig; så går nu Apostelen att omgärda den stora sanningen emot alla sådana försök. Han upptager här åter Judarnas mäktigaste förd för sjelfstyrkan och säger: Icke gör omstälelsen något företräde (v. 10, 11) och icke det, att man tillhör Guds förbunds-folk (v. 11, 12), ja, icke ens hela Guds lag (v. 13–15), utan vi saligas endast af Guds fria nåd, genom tron (v. 16, 17). Åfven detta bevisar han med Abrahams exempel och säger:

9. Mårne nu denna salighetens allenast vara kommen öfwer omstälelsen, eller ock öfwer förhuden? Vi säge ju, att Abraham warde tron räknad till rättfärdighet.

10. Huru blef hon honom då tillräknad? När han war i omstälelsen, eller när han war i förhuden? Icke i omstälelsen, utan i förhuden.

Denna bevisning war behöflig både för dem som hade och för dem som saknade omstälrelsens tecken; ty om de ock nu wore öfverbeviste derom, att Abraham war rättfärdigad genom tron, kunde de likväl tänka, att denna salighets-wäg dock tillhörde endast det folk, som Herren Gud hade med förbundets insegel tecknat såsom sitt folk, och att den icke wore lika för alla mennislor. Då visar Apostelen här på ett afgörande sätt, att det icke sk

war. "Vi säge", skrifver han — d. ä. derom äro vi nu genom historien övertygade — "att Abraham wordt tron räknad till rättfärdighet." Nu frågas: "Huru blef hon honom då tillräknad? Var han war i omstälelse, eller i oomsturenhet? Ide i omstälelse, utan i oomsturenheten." Abraham emotto omstälrelsens tecken, då han war nittionio år gammal (1 Mos. 17: 24). Vid den tiden war Ismael tretton år (v. 25). Men redan före Ismaels födelse hade Abrahams tro blifvit honom räknad till rättfärdighet (Cap. 15: 6; jemf. 16: 16). Deraf är då klart, att Abraham hade blifvit rättfärdiggjord mer än tretton år före omstälrelsens stiftelse, och dermed war då tillräckligt bevisadt, att omstälelsen icke hade bidragit till hans rättfärdiggörelse, och att rättfärdigheten genom tron således gifves äfven åt en hedning, så snart han kommer till tron på Christum, och att salighetens väg således är lika för alla mennischor. Den som är af Abrahams tro, han är rättfärdig och salig, chwad han är Jude eller Grek. Sådant bevisar Apostelen här. — Men gjorde således omstälelsen ingenting till Abrahams rättfärdiggörelse, di kunde man fråga: hvartill skulle den då vara? Därpå svarar nu Apostelen och säger:

11. Men han tog omstälrelsens tecken för ett insegel till trons rättfärdighet, hvilken han hade i förhuden; att han skulle vara allas fader, som i förhuden trodde, att sådant skulle och räknas dem till rättfärdighet; (12) Delslikr och omstälrelsens fader, icke dem allenaft, som äro af omstälelsen, utan och dem som wandra i trons fotspår, som var i vår fader Abrahams förhud.

Apostelen säger här, att det war så långt ifrån, att omstälelsen skulle hafta bidragit till Abrahams rättfärdiggörelse, att den twärtom har varit ett "insegel" på den redan stedda rättfärdiggörelsen. Och detta bekräftar historien om omstälrelsens stiftelse (1 Mos. 17:), neml. att Gud gaf Abraham detta tecken till ett insegel på det förbund, han hade slutit med honom (v. 11). Men detta förbunds egentliga kärna och herrlighet war löstet om den välsignade fäden, Christus, och rättfärdiggörelsen genom honom på honom. Ju dyrare och ju högre öfver allt förmuci denne gäfwa war, desto fastare och wissjare borde Abrahams tro hålla sig dervid; derföre har den hulde och wänlige Guden till sitt löftes-ord äfven fogat ett löftes-tecken uti omstälelsen. Omstälrelsens teckenspråk sade: "Du är af syndelig sad född, och född åter syndelig sad; men si, af dig, Abraham, af din slägt skall dock en man födas, som skall vara utan synd, och genom hvilken alla verdens syndar skola borittas. Genom honom skall du och alla dina sanna barn, d. ä. de som äro af din tro, vara rättfärdige för mig, så fullkomligt, som om I wornen födde utan synd." Sådant har Apostelens andeliga öga läst uti omstälrelsens teckenkrist, efter han säger, att den varit gifwen till ett "insegel på trons rättfärdighet."

Men huru skola vi det förstå, att Apostelen här framställer omskärelsen blott såsom ett insegel på trons rättsfärdighet, när likväl, enligt andra stället i Skriften (t. ex. 5 Mös. 10: 16; 30: 6; Rom. 2: 29) dess betydelse synes vara hjertats omskärelse eller den nya födelsen? Härpå kunde man väl svara, att Apostelen göromål är här endast att visa, det omskärelsen icke bidragit till rättsfärdiggörelsen, och att han dersöre endast anmärker, att den fastmåra utgjort en bekräftelse på den redan skedda rättsfärdiggörelsen. Men det rätta svaret är: just dersöre, att omskärelsen beseglade trons rättsfärdighet, var den för de troende ett nädemdel till att verka hjertats förnyelse, som den betecknade. Allt hvad som stärker tron, befrämjar helgelsen; trons rättsfärdighet och hjertats förnyelse äro så förenade, som trädet och dess frukt; och detta var skäl nog, hvarföre Apostelen här säger endast hvad omskärelsen egentligen var: ett insegel till trons rättsfärdighet.

Till ett "insegel", ett sigill, på trons rättsfärdighet, undfick Abraham omskärelsen. Under ett testamente eller en förbundshandling sätttes sifft ett bekräftande sigill. Ett sådant sigill var omskärelsens tecken. Härav så wi en dyrbar lärdom i afseende på sacramenternas väsende och ändamål. Vi wete ock, att vår Kyrkas fäder anfört just detta språk (om omskärelsen, såsom ett insegel till trons rättsfärdighet), när de welat grunda den rätta lärnan om sacramenterna *). Omskärelsen var ett tecken, men icke blott ett skilje mellan Judar och hedningar, utan ett nädemdel-tecken, ett Guds insegel på det goda, Han gifvit i Ordet; dersöre var den ock för de troende ett näde-medel, neml. ett medel, att alli framgent påminna och förvissa dem om den nåd, den löfte, som var Abraham gifvet. När de troende och upphyste således hade tröst och styrka deraf, så har det ju medfört en Gudomlig nåd åt deras hjertan, på samma sätt som Evangelium, blott med den skilnad, att det här skedde genom ett yttre tecken. På samma sätt är det ock med Nya Testamentets sacramenter. De äro icke blott yttre igenkänningstecken på de Christna, utan, såsom Augustinus säger, "synliga näde-ord." De förvisso den enskilda meniskan om delaktighet i den nåd, som genom predikan tillhäges hela verlden. Gud will med sacramenterna likasom taga på den enskilda meniskan och säga: dig, dig, menar jag, dig som jag gifver detta yttre tecken, dig gifver jag den oshniliga, andliga gäfva, som jag med mitt ord har damed förenat. Så är det med Döpet, i hvilket Christus med sin insiktelses ord har nedlaggt hela salighetens gäfva, då Han säger: "Den der tror och blir gifver döpt, han skall warda salig." Då är dess watten "icke blott watten, utan ett näderikt liffens watten och ett bad till ny födelse i den Heliga Ande". Likaså med Matiwardens sacrament. Då Jesus säger om dess välsig-

*) Apologia, Art. 7, och Sämtl. B. XIX, s. 76.

nade bröd och vin: "Detta är min lekamen, detta mitt blod, som för eder utgivwas till syndernas förlåtelse," så är der icke blott bröd och vin, utan, såsom och Apostelen säger, "det brödet är Christi lekamens delaktighet, den kalken är Christi blods delaktighet" (1 Cor. 10: 16; Cap. 11: 27, 29). Men likasom de otrogne bland Judarne hade i sin omstälrelse endast en lag-gerning, och derigenom då endast en falsk tröst och således skada och förvisselhe deraf; så hafwa dock de otrogne bland os uti dopet och nattvarden endast yttre ceremonier och dermed endast skada och förderf. Dersöre fordras här alltid tron, för att hafwa wälsignelsen af Herrans ord och stiftelser. "Der af," säger Luther, "kommer det sanna ordsspråket: Icke sacramentet, utan tron på sacramentets löste räffärdigar. Så har omstälrelsen icke räffärdiggjort Abraham och hans såd, och dock kallar Apostelen den ett insegel till trons räffärdighet. Ty tron på den löfset, hvorvid omstälrelsen var fästlad, räffärdigjorde och uppfylde det, som omstälrelsen betecknade".... Wälsignelsen af sacramenterna erhåller således endast den, som tror. Men denna omständighet gör icke sacramenterna till blotta tecken och sinnebilder, allra minst, såsom någre mena, endast till en lydnads-gerning af os eller bekännelse af vår tro. Nej, att sacramenterna icke tjena en otrogen till salighet, det är något som de hafwa gemensamt med allt hvad Gud gjort och gifvit. Ty så är det dock med Evangelium; så med hela Christi förtjenst — "det halp dem inta att de hörde Ordet, efter de som hörde't, satte der icke tro till" (Ebr. 4: 2). Och ändå säga vi icke, att Ordet och Christi förtjenst äro tomma tecken, som ingenting medföra. Vi säga tvärtom, att det samma Ordet, som icke tjinar dem som icke tro, likwäl medförer Christum och all Hans förtjenst till dem som tro; såsom vi läre af Rom. 10: 6—8: "Säg icke i ditt hjerta: Ni will fara upp i himmelen? det är, att hemta Christum hämd. Eller, ho will fara ned i djupet? det är, att hemta Christum upp igen ifrån de döda. Hvad säger Skriften? Ordet är hedi när dig, nemliga i din mun och i ditt hjerta," o. s. w. Dessa ord säga os: Du behöfver icke speja uppåt mot himmelen eller neråt till djupen efter Christum; Han är dig helt nära; du har Honom i ordet, "det ordet om tron, som vi predika"; tror du i ditt hjerta, så har du Honom dock i ditt hjerta o. s. w. Inte så är det dock med sacramenterna; de göra, att jag icke behöfver i ovisshet hafwa omkring i det wida, hit och dit, utan får taga Honom i Hans synliga tecken; såsom Augustini yttrande lydde: "Sacramenterna äro synliga nädes-ord." Ett sådant synligt nädes ord war dock omstälrelsen. — Och slutligen måge vi anmärka, att då omstälrelsen, som war ett "insegel till trons räffärdighet," likwäl efter Guds egen förordning skulle gifwas åt de nyfödda barnen (på åttonde dagen, 1 Mos. 17: 12), så har Gud wisseligen dermed visat, att ett så tidigt erhållset nädes-tecken kan tjena till wälsignelse. — Men vi gå nu åter till texten.

Apostelen säger vidare, att Abraham såsom redan troende emottagit omvärelsen för ett tecken åfven dertill, "att han skulle vara allas deras fader, som trodde," både deras, som i oomskurenheten trodde, och deras, som är af omvärelsen och wandra i hans tros fotspår. Abraham är uti en särskildt bemärkelse allas deras fader, som tro på Christum, emedan man kan säga, att i en vis mening de trognas släkte på jorden utgått ifrån Abraham. Den heliga säden, som skulle komma af Abraham, var Christus; men Christus var det heliga hvetekornet, som skulle bärta mycken frukt, skulle fortplanta sig till en stor sadesäker af Christus mäniskor, d. ä. de som tro på Christum och derigenom af Gud föddes äro. Detta är Abrahams andeliga säd (Rom. 9: 7, 8), såsom på nämnda sätt kommen från Abraham, och deraföre kallas alla trogne för "Abrahams barn" (Gal. 3: 7, 29). Åfven detta skulle omvärelsen beteckna. Och härmed äro alla folk och slägter på jorden i Christo återförenade till en familj; till syskon, till ett, såsom Apostelen säger: "Här är icke Jude eller Grek; här är icke tjänare eller fri; här är icke man eller qvinna; alle ären I en i Christo Jesu." (Gal. 3: 28.) Alt framställa denna alla Guds barns enhet genom tron på Christum, här warit ett bland Apostelens hufvud-ämnien (se Cap. 3: 29, 30; Cap. 9: 8; Gal. 3: 28; Eph. 2: 13—22). Ty åfven denna enhet eller jemlighet inför Gud är ett stort wittnebörd, att Herren icke ser på någon mänskans förtjenst, godhet eller dygd, utan på den enda omständigheten, om vi äro af Abrahams tro. Då man betänker den stora skillnaden som måste ega rum emellan Guds förbunds-folk och de råa hedningarna, emellan dem, som hade allt Guds ord, den af Gud inrättade Gudstjensten och den mängd af religions öfnningar, som dermed följsde, och deremot dem, som lefde utan Gud i världen, såsom wilda djur i skogen, i alla hedendomens styggelser, och båda dessa olika folk nu göras lika inför Gud, blott genom tron på Christum; då måste vi bekänna, att häri ligger en stark bevisning, att Guds nåd icke beror af någon dygd och godhet hos mänskan, utan att Gud ser endast efter den heliga säden, Christus; att der Han finner Honom, der finner Han allt sitt behag.

Dem som wandra i Abrahams tros fotspår. De orden måste dock noga märkas. "Trons fotspår" utmärka Abrahams pilgrims väg allt ifrån det han utgick från sitt fädernes land och till hans wandrings ända. Abraham har icke blott visat ett eller annat prof af sin tro, utan hans hela lif var ett wandrande i tron, med ett himmelskt finne, så att han åfven i det land, som var särskildt gifivet åt honom och hans askomlingar, höll sig för m främling och sökte efter ett bättre fädernes land, det himmelska (Ebr. 11: 9—16). Sadant betecknas och med orden "wandra" och "fotspår". Ingen är ett sannt Abrahams barn genom att tillfälligtvis vara from och göra vissa "kraftiga gerningar," då han likväl efter sitt hjertas egentliga håg "wandrar efter köttet";

utan deessa orden: "wandra i trons fotspår", beteckna ett helt lif, en hel lefnads wandring efter Anden, hvilket förutsätter en förvandling af hela menniskan, hela hennes väg och väsende. Det är egentligen detta, som ställer de falska och samma Christna från hvarandra. De förra kunnna tillfälligtvis bemöda sig om de heligaas wandring, delta i heliga öfningar, tänka, tala och göra något väckert och christligt, men det är icke deras egentliga väg och wandring; ty då de äro fria, så hafwa de sin största trefnad i denna närvarande werldens väsende. Detta kommer deraf, att de icke äro födde till nya menniskor, hjertat är utan Christus, det är icke Christi lif och himmelrike i hjertat; dersöre är der icke heller Andans tuktan för dess fäfänglighet, utan denna är deras egentliga väg. De trogne åter kunnna väl tillfälligtvis stavpla, falla och wandra ofullkomligt, men så alltid åter upp i ånger och tro, rätta sig åter och fortsara år efter år att vara samma andliga menniskor, och Christus och löftet om Honom och Hans eviga rike är deras stora hufvudskatt, deras vissa och deras mål. Sådan var Abraham; och sådane äro de, som wandra i hans tröd fotspår. Hafstän icke blott inga ytter gerningar, utan od intet nådens werk i hjertat, eller Andans frukter, till det minsta ingå uti den rätfärdighet, som för Gud gäller, utan all vår rätfärdighet inför Gud består i Hans Sons lydnad; så blifwa dock icke arfvingar i det himmelska Canaan, om icke detta nådens werk i hjertat följer af vår tro och äfven uppenbarar sig i våra ord och gerningar under vår lefnad. Nåden är stor och fri, så att dertill behöfves intet werk i oss eller af oss; men må ingen dersöre bedraga sig! Du är dersöre icke salig, om ej Anden verkat i ditt hjerta en ny födelse och sedan allt intill ändan förmå din hela menniska. Sådant skola vi besinna vid orden: "wandra i trons fotspår." — Men vi gå nu åter till texten. Apostolen fortfar att med Abrahams exempel försäkra trons rätfärdighet och säger:

13. Ty det löftet, att han skulle warda werldens arwinge, är icke stedt Abraham och hans såd igenom lagen, utan genom trons rätfärdighet.

Det ligger ett stort Andans djup i Apostolens tankar och ord. Om vi icke det besinna, skola vi svårlijgen förstå detta språk och dess sammanhang med det föregående. Af ordet "ty" märk vi, att här skall vara sammanhang, skall följa någon ytterligare bevisning för det nys sagda. Men hurnu skola vi det förstå, att då Apostolen nys förklarat omstälelsen för ett "insegel till trons rätfärdighet", han dock, med påtaglig hänsyftning på det samma, som han nys behandlat, nu börjar att tala om "lagen"? Omstälelsen var ju ett insegel till trons rätfärdighet? Svar: De lagiskt sumade se allting lagiskt; för de otrogne Judar var omstälelsen en lag-gerning och ett insegel till lagens förbund *).

*). Derom talades utsörligare under Cap. 2: 25.

talat Apostelen till sitt folk på det sätt, som de behöfde det. — Det andra, som här är djupt och besynnerligt, är uttrycket "verldens arfvinge". "Det löftet, att han skulle warda verldens arfvinge", hvad är det? Det första är Abraham gifna, till Isaac och Jacob förvarade gründlöftet, lydde så: "J dig skola välsignade warda alla slägter på jorden" (1 Mös. 12: 3), eller: "J din säd skall allt folk på jorden välsignadt warda" (22: 18). Genom denna "säd", "hvilken är Christus" (Gal. 3: 16), skulle alltså förbannelsen borttagas, hvilken för syndens skull hvilade öfver hela jorden och alla dess barn (Gal. 3: 13, 14) och en ny välsignad säd utbreda sig öfver jorden, neml. Abrahams andeliga barn. Härigenom skulle han blixta "många hedningars fader" (v. 17, 18 i vårt Cap.), hvilket ju också kan fallas att med sin säd blixta "verldens arfvinge." Men detta är väist icke allt hvad Apostelen menar. Märk dersöre: Till en underpant på detta stora löfte, gaf Herren Gud åt Abraham öfven det löftet om besittningen af Canaans land för honom och hans efterkommande. Detta jordiska Canaan var emedlertid endast en förebild till det himmelska hemlandet, och att de tre fäderna, Abraham, Isaac och Jacob sjelfive så betraktat det, derom witnare hvad Apostelen säger i Ebr. 11: 9, 10, 13—16, nemligen, att de uti det landet, som dem lofvaadt war, woro, genom tron, likasom uti ett främmande land, nedslago icke der fasta bopålar, utan bodde i flyttbara tält, under väntan på en stad, som grund hade, hvilkens byggmästare och skapare är Gud; att de bekände sig vara gäster och främmande på jorden, hvarmed de gafvo tillkärrna, att de sökte ett bättre fädernesland, det är, det himmelska. Af detta allena skulle de ega en "evig besittning"; i detta allena skulle de "komma till rolighet" (Ebr. 4: 8, 9). Detta är "den verlden" (Luc. 10: 35), hvars arfvinge Abraham skulle warda, då genom hans välsignade säd hela jorden är befriad från förbannelsen, så att idel räffärdighet bor derpå (2 Pet. 3: 13).

Detta himmelska fäderneslandet är ofta i Skriften kalladt ett "arf" (Ebr. 9: 15; 1 Pet. 1: 4). Men icke blott Abraham, utan också hans andliga säd äro bestämda till arfvingar af detta himmelska fädernesland. "Allt är det edert," säger Apostelen (1 Kor. 3: 21—23), "den som vinner, skall allting få ega" (Uppb. 21: 7). Dock är Abraham, genom den särskilda utkorelsen, hvarigenom han heter alla trognas fader, här särskilt nämnd som "arfvingen", och på samma grund en "fader öfver många hedningar", sässom löftet i 1 Mös. 17: 5 lydde, och hvarpå ofta i vårt Capitel hänsyftas.

Ordet "arfvinge" lämpar sig också synnerligen till titeln barn, och de trogne äro ju Guds barn. Apostelen säger: "Äre wi nu barn, så äro wi också arfvingar, nemligen Guds arfvingar och Christi medarfvingar" (Rom. 8: 17,); hvarmed han erinrar, icke allmäst att Guds barn hafta en rätt till det goda, Gud skall giva, utan också att de hafta denna rätt på grund utaf en upp-

tagelse och andlig födelse till barn, och icke för några gerningar eller förtjenster. Den arfsrätt, ett barn eger på grund af blotta födelsen, hvorigenom det är en naturlig arfvinge till allt hvad fadren eger, och derigenom stildt från alla dem, som genom egen arbete förvärfwa sitt goda, afmålar således mycket väl hvad Apostelen här will framställa, neml. Guds nådiga upptagande af sina barn. När man ansör sin rätt på denna väg, neml. såsom barn, är hvorje anspråk på förtjenst uteslutet. Och såsom Gud hade tilldelat Abraham och hans såd ett arf på jorden, som aldrig kunde dem fräntagas, så länge de förblefvo i Hans förbund; så är och det eviga arfsvets besittningsrätt orygkelig för alla dem, som äro och förbliswa andeliga barn. — Och storheten af detta vårt arf är i Skriften framställd genom uttrycket: en konungarike (gr.-t. i Luc. 12: 32), en krona (2 Tim. 4: 8) och en thron (gr.-t. Upb. 3: 21). Tänk, hvad sådana ord antyda.

Igenom lagen. Det stora löftet är icke skedit Abraham och hans såd igenom lagen, — ordagrant efter gr.-t. "igenom lag". Apostelen har förut förklarat, att omstälrelsen icke kunnat bidraga till Abrahams rätsfördiggörelse, efter han var rätsfördiggjord genom tron långt före sin omstälrelse; nu tillägger han ytterligare, att hela det stora löftet till Abraham icke berott af någon lag eller gerning, utan blifvit honom gifvet alldelös fritt, endast af Guds egen nåd och goda wilja, och hvilken Abraham endast med tron emottagit. Uti Gal. 3: 18, visar han, att lagen och löftet äro rakt motsatta ting, — han säger: "Ty om arfsvet förtjentes genom lagen, så wore det icke gifvet genom löftet; men Gud hafver det Abraham genom löftet fri släkt". Många som med munnen bekänna nåden och tron såsom salighetens väg, men läb väl bisöga en mängd willkor af våra egna gerningar eller egenskaper, såsom bidragande till nåden, besinna icke, att de dermed förneka hela begreppet af nåd och gäfwa. Häröm har Apostelen ofta erinrat, neml. på alla de ställen, der han sätter emot hvareandra lagen och löftet, gerningar och nåd, gerning och tro, t. ex. Rom. 11: 6; Eph. 2: 8, 9, m. fl. Men då han här förklarat, att det stora löftet blifvit Abraham och hans såd gifvet utan lagens rätsfördighet, så sätter han en annan rätsfördighet i dess ställe, såsom grund för den stora gäswan, och säger:

Utan igenom trons rätsfördighet. Vi hafva förut sett, att detta uttryck icke betecknar att tron i sig sjelf utgör en rätsfördighet, utan att här menas en rätsfördighet, som tron omfattar, en werklig rätsfördighet, d. ä. fullkomlighet inför lagen, men som tillräckas den troende. (Cap. 3: 22, 24; Cap. 5: 18, 19). Vårt Capitels slutvers, om Christi försonande död och rätsfördiggörande uppståndelse, griper tillbaks i hela Capitlet och utalar evangelistet tydligt innehållet af Abrahams och hans rätts barns tro. Emedan Abrahams och hans andliga barns tro omfattar Christum, syndens och förbannelsens borttagare och lagens fullgörare, så hafwa de en werklig rätsfördighet, "trons rätt-

färdighet", och på denna grundar sig då, att de blifiva arfvingar af det himmelska fäderneslandet, så att det då rätteligen heter: "De rätsfärdige ärfiva landet. och blifiva derinne ewinnerliga" (Ps. 37: 29). Att Christus, den rätta "arfvingen öfver allting" (Ebr. 1: 2), är gifven all makt i himmelen och på jorden, och Han, "den förstfödde bland många bröder" (Rom. 8: 28), gör desha till sina "medarfvingar" (v. 17); Han, hufvudet för det konungsliga folket, gör d:m herrliga, som Han gjort rätsfärdiga (v. 30). — Att en förtjenst inför lagen och en gäfva genom löftet äro så motsatta ting, att de helt upphäfva hvarandra, visar Apostelen nu ytterligare, då han säger:

14. Ty om de, som lyda till lagen, äro arfvingar, så är tron onyttig worden, och löftet är blifvit om intet.

Det heter egentligen: Ty om de som af lagen äro etc., d. å. de som äro af den vägen. Här är nu blott att välja ett af tvonne motsatta ting: antingen genom lagen och dess fullgörande, eller genom löftet och tron, måste man warda arfvinge till riket. Genom lagen och genom tron kan det icke ske; ty den fordrande lagen och den emottagande tron äro alldelens motsatta ting (Gal. 3: 12.). Blifiva de arfvingar, som äro af lagen, då, bort med trons lära! Den är då en försörelse. "Tron är då onyttig worden", ett tomt och bedrägligt ting, och "löftet är blifvit omintet", ogiltigt och upphäfvet, om arfsrätten winnes genom lagens gerningar. Hela Christi förtjenst, allt hvarad derom från världens begynnelse är förkunnadt af Gud sjelf och Hans änglar, Propheter och Evangelister, allt är falskt och ett olyckligt bedrägeri. Apostelen säger således här det samma, som i Gal. 2: 21: "Jag bortlästar icke Guds nåd; ty om rättsärdigheten kommer af lagen, så är Christus färsågt död" Må hvar och en, som detta läser, tänka härpå! — Hvarad de, som äro af lagen, slutligen winna med allt sitt arbete, visar Apostelen med följande tillägg:

15. Ty lagen kommer wrede åstad; ty der ingen lag är, der är icke heller öfverträdelse.

Detta är riktigt ett hufvudspråk i den Heliga Skriften, på hvilket vi böra väl gifiva akt, för att lära rätt skilja mellan Lag och Evangelium, och, såsom Luther säger, "vakta os för den vägsmäten, att handla med det stora Gudomliga Majestätet med våra arma tiggare-gerningar, eller wilja möta elden med halmstrån."

Lagen kommer wrede åstad — "lagen werkar wrede" — hvarad kan det betyda? Någre hafva tänkt, att med "wreden" här skulle menas "menniskans wrede mot Guds dom", eller den bitterhet mot Gud och Hans lag, som uppstår i hjertat, då den arma syndaren lämner sig icke kunna hålla lagen. Nu nekas icke, att en sådan wrede också kan uppstå; men sammanhanget och många likbetydande texter visar, att meningens här måste vara: lagen tjenar icke till att vi få Guds nåd, utan tvärtom Hans

wrede öfver oss. Då märker man sammanhanget med föregående vers. Apostelen tillägger dock genast: "Ty der ingen lag är, der är icke heller öfverträdelse", hvilket intar, att här diskutas en wrede, som kommer af vår "öfverträdelse", således Guds wrede"). Det är en egenstap hos all lag, att medföra tillfälle till öfverträdelse, hvarpå följer wrede, dom, straff. Hvarrest ingen lag är, der kan icke heller finnas någon öfverträdelse af lagen. Om en memiskla kunde försättas i den ställning, att hon hade ingen lag, kunde hon aldrig utsättas för skuld eller wrede; ty emedan synd utgör öfverträdelse af lagen, så wäre hon nu utan synd, emedan hon hade ingen lag; såsom Apostelen säger i Cap. 5: 13: "Der ingen lag är, der aktas icke synden." Men när nu Guds lag fördrar hjertats fullkomliga renhet, fullkomliga kärlek och lydnad, och sådant efter syndafallet icke mera finns i memiskonaturen, så blir en nödvändig följd, att lagen blifver öfverträdd och således bringar Guds wrede öfver oss. Detta är just hvardi Apostelen uttörligt bevisade i de tre första Capitlen, neml., att alla memiskor, af alla folk och ytter omständigheter, "ärö under synd", att "den är icke till, som räffärdig är, icke till en", men att deraföre också "intet kött kan af lagens genivgar warda räffärdigt för Gud", utan att tvärtom "Guds wrede blifver uppenbar öfver alla memiskors ogrundlighet och oräffärdighet" (1: 18). Sädant är nu memiskans tillstånd, att Guds lag, långt ifrån att räffärdiga, endast åstadkommer Guds wrede och straff. Sädant visade sig redan vid lagens utgivande på

*) Doctor Philippus säger: Med ordet "wrede" kan här icke menas memiskans wrede emot Guds dom, såsom Melanchton förlitar det; ty wreden sättes här emot nåden och löftet, och måste deraföre beteckna något hos Gud. Dehutom tilltegnar väl Stibben den syndiga memiskan, i bennes förhållande till Gud, "syndstap" (Cap. 8: 7; Col. 1: 21), men aldrig wreden. Denna åter tilltegnas Gud (Cap. 1: 18; 2: 5, 8; 3: 5; 5: 9 a. s. w.). Men lika litet kan ordet "wrede" beteckna memiskans "medvetande om Guds wrede", såsom Müller will. Ty ångi betyder wrede, icke "medvetande om wrede!" Ordet "wrede" betecknar här således intet annat, än Guds wrede, i dess objektiva verklighet. Och orsaken, hvarföre lagen åstadkommer den Gudomliga wreden, angisva de följande orden, neml., att lagen är en anledning till öfverträdelse. Denna sats uttrycker Apostelen negativt: "Der ingen lag är, der är icke heller öfverträdelse." Fastän med detta uttryck icke visas någon logisk nödvändighet, hvarföre lagen måste åstadkomma wrede, ligger dock en sak-nödvändighet deri, neml. då det redan är afgjordt, att i all memiskonatur är synd mot lagen, ty då måste och följa, att Guds wrede genom lagen kommer öfver memiskan.

Snai berg. Knappt hade Gud hörjat att uttala sina heliga bud, så uppstod genast öfverträdelse af det första budet, och tretusen sagna utgjorde tecknet af den Guds wrede, som lagen åstadkommer. — Men det är icke dermed nog, att en lag alltid gifver tillfälle till öfverträdelse och att Guds lag måste nödwändigt bli-va öfverträdd af den fallna mennislan: naturen är derjemte så ond, att den rentaf eggas till ännu mera synd genom förbudet; såsom Apostelen visar i Cap. 7: 7—13, der han säger, att sjelf-va det budet: "Du skall icke begära", uppväckte i honom all be-gärelse och gjorde, att den förrut slumrande synden kom till liv och verksamhet och blef "öfvermåttan syndia, genom budordet." Detta är en ytterligare förklaring, hvarsöre lagen alltid kommer wrede åstad.

Men att Apostelen icke säger: "Der lagen är, der är och öf-
verträdelse", utan uttrycker det i den nekande formen: "Der in-
gen lag är, der är icke heller öfverträdelse", tyckes hafva slett
för att prisa de trognas salighet, hvilka "icke äro under lagen,
utan under nåden." Dessa äro i ett sådant nåda-stånd, som om
ingen lag wore till, emedan Gud "icke tillräknar dem deras öf-
verträdelser" (v. 8). Dersöre säger och Apostelen i Cap. 8: 1,
att det finns ingen fördömelse för dem, som äro i Christo Jesu.
Kunde och wi lika visst tro det, som det hos Gud är visst, att
han icke dömer os efter lagen, utan nådar os endast i Christo,
så skulle och wi "hafva det så i vårt sammigte, som om ingen
lag varit gifven på jorden, hvarken ett eller tio bud" (Luther);
"tv", säger åter Luther, "vår rättfärdighet är intet annat och
sårt och på intet annat, än att wi intet göra, intet höra, intet
weta, hvarken af lag eller af gerningar, utan weta och tro alle-
nast det, att Christus har gått till Hadren och är vår Öfverste-
prest, hvilken handlar, talar och beder för os, samt regerar öf-
ver os och i os genom sin nåd." Detta är visst ett saligt stånd.
Deremot är det alltid osaligt att vara under lagen, om wi och
är de bästa mennislor; ty wi kunnna dock icke undgå Guds wre-
de, emedan wi icke äro fullkomliga och syndfria och lagen icke
gifver någon nåd.

16. Dersöre måste det vara af tron, att det skall vara
af nåd, och löftet fast blifva för all såden; icke honom alle-
nast, som är af lagen, utan och honom, som är af Abrahams
tro, hvilken är allas vår fader: (17) som Skrifvet är: Jag
hafver satt dig till en fader öfver många hedningar, för
Gud, den du trott hafver, hvilken de döda gör lefsvande, och
lållat de ting, som icke äro, lika som de woro.

Sedan Apostelen i 13:de versen förklarat, att löftet om
att icke blifvit Abraham gifvet på grund af någon rättfärdi-
ghet efter lagen, utan genom tron rättfärdighet, och sedan han
i v. 14 o. 15 visat, att det icke kunde erhållas igenom lagen;
går han här att förklara orsaken, hvarsöre Herren Gud gjort
tron till salighetens väg. Han säger:

Dersöre måste det vara af tron, att det skall vara af nåd. Mårk väl dessa ord. De gifwa ett stort ljus öfver hela Guds frälsnings-råd. Apostelen säger, att då det eviga liffvet arf icke kan winnas genom någon vår lydnad eller rättsfärdighet inför lagen, utan skall emottagas endast med tron, så är orsaken den, att det skulle gifwas af nåd. Se här hemligheten af detta besynnerliga, hvaröfver hela världen undrar och stöter sig, neml. att Skriften är genomtrödd med det lilla ordet "tron", och alltigenom fäster meninskornas salighet vid tron, så att der öfver allt stå sådana ord som: "genom tron", "af tron", "om du kan", "han trodde", "tron", o. s. v. Hemligheten är denna: det skulle vara "af nåd". Meniskan var genom syndafallet förlorad, att hon kunde icke på annat fått frälsas, än genom en hel och oförskyld nåd. Herren Gud ville förherrliga sin nåd och åta stänka det eviga liffvet lika oförskyldt, som Han en gång flapade meniskan till evinnerligt lis, — se Eph. 1: 5—12, — men då måste den stora nådes-gåfwan emottagas på ett sådant sätt, att meniskan icke kunde tillgåna sig sjelf den ringaste förtjenst, utan måste gifwa åt Gud hela öran dersör. Men sådant gör endast tron. Att tro, är att fränsäga sig sjelf all värdighet och förtjenst, och all förmåga att sjelf frälsa sig, men nu såsom ett litet vammältigt barn endast taga emot nåd som nåd. Dersöre måste det vara af tron. På ingen annan väg, än genom tron, kunde salighetem emottagas såsom nåd. Hade den blifvit gifven för någon vår förtjenst, eller blott till en del för något godt hos os, så mynd som för en god tanke, så hade det icke warit af nåd. Såsom Apostelen säger: "Är det nu af nåd, så är det icke af gerningar; annars wore nåd icke nåd. Är det och af gerningar, så är det nu icke nåd; annars är gerning icke gerning" (Rom. 11: 6). Men nu har Apostelen redan förrut bevisat, att vi warda rättsfärdige "utan förskyllan", eller för intet, till stänks, "af Guds nåd"; och nu förlarar han här, att det just dersöre måste ske genom tron, att det skall vara af nåd.

Och att löftet skulle fast blifwa för all såden. Detta war det andra nådiga ändamålet, hvarföre det eviga liffvets löfta grundades blott på nåd, och skulle emottagas blott genom tron, neml. att "löftet skulle fast blifwa för all såden"; d. å. att icke någon enda skräplig syndare skulle nödgas gå misse derom. Han har sjelf dragit försorg om att göra nådens gåfwa wi och orubbelig för hvar och en, och dersör gründat den på sin egen fria och mäktiga nåd, genom Christum, hvilken icke verclar och wacklar, såsom vår skräpliga fromhet. Herrans "gåfvor och kallelse" är sådana, att Han kan dem icke ångra"; såsom Han säger: "Mitt råd blifver ständandes, och Jag gör allt det Mitt tänker" (Ei. 46: 10). Melanchton utlägger detta språk sålunda: "Da är såsom Apostelen velat säga: Om vår frälsning och rättsfärdighet hade berott af vår godhet och fromhet, så hade Guds löfta ännu alltid blifvit os ovist och onyttigt, ty vi hade aldrig warit

wissa om när vi varit neg goda och fromma. Och detta förstå trogna hjertan så mycket, att de icke toge tufende werldar (i mellan-gift) för att saligheten ställdes på os." Hade saligheten varit gründad på någon vår värdighet, eller hade tron varit något annat, än ett blott omfattande af Guds nådes-tillsägelse, då hade nåden icke varit nåd; det måste vara ren och fri nåd, som gör os saliga, annars äro vi förlorade. Dersöre skall nåd förblifwa nåd, och tro endast tro — nåden en sådan barmhertighet, som gör den ogrundligen rättfärdig", endast för Christi skull, och tron blott ett omfattande af samma nåd. Endast så kan en arm syndare vara wiß om sin salighet. Endast så kan "löftet fast blifwa för all saden."

Icke honom allenast, som är af lagen, utan och honom, som är af Abrahams tro, hvilken är allas vår fader. Läs salmda: "Icke allenast för den (neml. saden), som är af lagen", d. å. född och uppföstrad under den lagiska författningen, således af Judarna, i v. 9 och 12 kallade omstårelsen — "utan och för den (saden), som är af Abrahams tro", ehwad folk och religion den förut tillhört. Endast af tron på Christum beror det, att man är ett sannt Abrahams barn. — "Hvilken är allas vår fader; som skrifvet är: Jag hafwer satt dig till en fader öfwer många hedningar". Detta löfte läses i 1 Mös. 17: 4, 5, der da i sin helhet lyder så: "Si, Jag äret (så talade Herren till Abraham) och hafwer mitt förbund med dig; och du skall warda en fader för mycket folk. Dersöre skall du icke mer hetta Abram (hög fader), utan Abraham (en stor mångd fader) skall vara dit namn; ty Jag hafwer gjort dig till en fader för mycket folk". Enligt Apostelens uttolkning af detta löfte, innebär det, att Abraham skulle få en stor mångd andeliga barn, såväl som en talrik naturlig afkomma. Denna Apostelens tolkning *) af detta Herrans löfte är en nyckel till allt hvad Skriften innehåller om detta ämne. Det visar, att Abraham skulle hafva en twåfaldig säd, att löftet har en dubbel mening, och i båda meningarna är det icke punktligt uppfylldt. Det var egentligen trenne löften, Gud gaf Abraham, och hvart och ett af de dessa har sin dubbla uppfyllelse: först om en talrik säd, den naturliga och den andliga; för det andra, att alla jordens slägter skola i Abrahams säd mälsignade wärda, neml. genom Christus och Judasfolket, Guds rittinen inför alla folk; för det tredje, om ett fädernesland, det jordiska och det himmelska. Att på detta twåfaldiga sätt förstå Guds löften till Abraham, dertill gifver os denna Apostelens tolkning en Visklig grund.

*) Hvilken tolkning icke grundar sig blott på hvad man kallar accommodation eller ett likheits-förhållande, utan utgör en verklig förklaring af Guds egentliga mening i löftet, ehwad Abraham förstätt det, eller ej.

Inför Gud, den du trott hafwer. — Orden i denna ver-
lyda egenligen så: "Såsom skrifvet är: Jag hafwer satt dig
till en fader öfwer många hedningar; inför den Gud, som han
troddes" etc. Dessa sista ord: "inför den Gud, som han troddes
etc. tillhöra således icke anförandet ur löftet, utan äro Apostelens
ord. Meningen tyckes vara: Då Gud sade: "Jag hafwer satt
dig till en fader" etc. och något sådant ännu icke alls syntes till,
emedan Abraham var barnlös, utan det syntes tvärtom mycket
orimligt, att Abraham skulle blixta en fader för mycket folk, sär-
skilt detta dock redan eftersom "inför Gud, den han trodde" etc.
Denna mening kommer också mycket väl öfverens med det som
vidare tillägges om Gud:

Hvilken de döda gör lefwande, och kallar de ting som
icke äro, likasom de woro — ordagrannt: "kallar det icke vo-
rande såsom varande." — Men vi wilje först betrakta orden:
"Hvilken de döda gör lefwande". Hwad kan det åsyfta?
Månen den allmänna och bokstavliga betydelsen, att Gud skall
uppväcka de döda till liv? eller åsyftar det hwad i v. 19 söges
om Abrahams "halsdöda kropp" och Saras "halsdöda qued", ej
hvilda dock en så stor såd nu skulle komma? eller syftar det på
Abrahams tro vid Isaacs offrande, "att Gud kunde och väl uppväcka
ifrån de döda" (Ebr. 11: 19)? Det första är utan tvifvel me-
ningens, och det innesluter då de två sedanare fallen, och alla möj-
liga tros prof. Abraham trodde på en allsmäktig Gud; och den
som tror på en Gud, som kan uppväcka de döda, kan också sedan
tro att Gud kan göra allt hwad han någonsin säger. Om Gud upp-
väcker de döda, hvarföre skulle han då icke kunna göra den
gamle Abraham och den ofruktamma Sara till föräldrar för en
talrik afkomma? Huru skulle då Abraham twifla, att Gud kunde
fullborda sitt löfte om en talrik såd genom Isaac, om han och
nu offrade och brände honom till afsta? Gud kunde ju då uppväcka
honom. En sådan tro har Abraham haft. — Men vi
dare: "Gud gör de döda lefwande, och kallar de ting som icke
äro, likasom de woro"; d. ä. Gud talar om de ting, som ännu
icke äro till, på samma sätt, som om de redan wore till, så snart
han beslutat att göra något. På detta sätt talade han till Abra-
ham om hwad ännu icke var till, och gifwer honom nu redan
namnet Abraham (fader för en stor mängd); ty han säger:
"Jag hafwer satt dig till en fader för mycket folk". Gör
Gud, hvilken de döda gör lefwande, var Abraham redan den
som i löftet var sagdt, att han skulle vara. Detta är ett för-
träffligt språk, fullt med lärdom och styrka för vår klena tr.
På detta sätt måste vi alla lära att tro och tänka om Gud; så
blifwa vi rätte Abrahamiter. Han, som med sitt ord slavade
himmelens och jorden och "böd ljuset utur mörkret lysa" (2 Kor.
4: 6), han är mäktig nog, att af intet göra allt, af döden göra
liv, af synden rätsärdighet, af tråldom under djefvulen frambrings
Guds barns herrliga frihet. Propheten säger: "Upplyster den

dog i höjden och ser; ho hafwer de ting skapat, och förer deras
här fram efter tal? Den, som kallar dem alla vid namn. Hans
förmåga och starka kraft är så stor, att Honom icke ett fela kan".
(Gf. 40: 26). Såsom Gud kallar himmelens stjärnor vid namn,
dem han skapat hafwer, så kallar han och alla Abrahams barn,
som skulle bliativa många såsom himmelens stjärnor, hvart och ett
vid sitt namn, förrän ännu något enda war födt (semif. Ps. 139:
16); "ty för Honom är hvarken förflytten eller tillkommande tid,
utan det är allt för Honom närvärande, hvad som någonsin skall
wederfara oss". Och såsom Abraham på Guds allmakt och ord
trodde sådant, hvaraf han nu såg intet, ja sådant, som war på
det högsta stridande mot allt hvad han hos sig sjelf såg eller
kände; så måste och hvarje Christen på Herrans tillståndelse tro
värt emot det, som han hos sig sjelf ser och känner. Detta är
hvad som egentligen heter tro, tro på Gud, tro på Guds all-
makt och trohet, att han skall wända allting till motsatsen mot
hvad som nu synes eller kännes. Så har Luther till de arma
Christnas tröst framhållit Abrahams tro och Abrahams Gud, "hvil-
ken kallar de ting, som icke äro, likasom de woro". Då han
säger: "Det synes väl icke, då man trampar Hans Christna un-
der fötterna eller hugger hufvudet af dem, att det skall vara
åra och herrlighet, skall hetta fröjd och salighet, utan rena mot-
satsen. Men Gud säger: Jag kan göra det icke warande lika-
som det wore; Jag kan göra att det är, som icke är; att af all
bedräglighet och allt hjertequal bliäver idel fröjd. Jag kan säga:
Du död och graf, war du lif! Helvete, war du himmel och ja-
liget! Djävul, war du ett kostligt läkemedel! Djävul och värld,
war du för mina Christna nyttigare, än de kära änglarna och de
vomma helgonen! Ty Jag kan och will så bygga och sköta min
wingård, att den genom allehanda ofärd och lidande skall bliäva
endast bättre"). Då en ansäktad Christen intet annat känner,
än att han är alldelens öfverlemnad åt djävulen, som uppsyller
hans hjerta, tankar och hela lif med idel synd, sorg och jemmer;
då kan Gud säga: Du är helig, du är "all ren", du är mitt
tempel. Då jag känner mig genom mycket synd alldelens weder-
fuglig för Gud; då säger Gud: Du är täck, ålsklig och dyr för
mina ögon. Då jag ser endast döden och förruttnelsen för mig,
då säger Gud: Jag ser dig i himmelen herrlig och salig bland
mina änglar. Han, "som de döda gör levande, och kallar de
ting, som icke äro, likasom de woro", han skall göra åt de troende
i denna tid allt detta lila säkert, som han har uppsynt sitt un-
deiliga löfte till Abraham, så att hela jorden är öfverströdd med
hans sad. Gud gifwe oss blott mera af Abrahams tro!